

16 Miljoen journalisten

De burger als nieuwsmaker

Laura van der Vlies
0423459
laurina.vandervlies@student.uva.nl
Universiteit van Amsterdam
Media & Cultuur – Digital journalism
5 juni 2007
Dhr. Rogers, R.A.

Inhoudsopgave

Samenvatting	pg 3
Sleutelwoorden	pg 3
1. Inleiding	pg 4-5
2. Journalistiek in het tijdperk van nieuwe media	pg 6- 10
3. Participatory journalism: de opkomst van de citizen journalist	pg 11-16
3.1 Wat is participatory journalism?	pg 11-13
3.2 De rol van gatekeeper	pg 14-16
4. Participatory vs. professionele journalistiek	pg 17-21
4.1 Regels	pg 17-19
4.2 Betrouwbaarheid	pg 19-20
4.3 Openheid	pg 20-21
4.4 Gift Economy	pg 22
5. Toekomst van de journalistiek	pg 23-27
6. Conclusie	pg 28-29
Bibliografie	pg 30-33

Samenvatting

Sinds het begin van het digitale tijdperk zijn er veel veranderingen opgetreden. De gebruiker heeft steeds meer inspraak gekregen in de verslaggeving van het nieuws. Dit proces begon met professionele journalisten die meer naar mensen om hen heen luisterden om het nieuws een betere afspiegeling te laten zijn van de samenleving. Langzaam aan gingen lezers zich meer met de verslaggeving bemoeien en ontstond er een cultuur waarin de lezers konden reageren op de berichten die ze lazen. De komst van het internet heeft deze manier van actie-reactie mogelijk gemaakt, maar alleen reacties bleken niet genoeg. Amateurs wilden zelf het nieuws kunnen bepalen en schrijven. Dit heeft de opkomst van participatory journalism met zich meegebracht en het ontstaan van citizen journalists. Participatory journalism uit zich onder andere in het schrijven van nieuwsberichten door amateurs en het maken van beeld en geluid opnames die op internet worden geplaatst. Rond participatory journalism ontstaan allerlei vragen. Is deze vorm van nieuws wel ethisch verantwoord, is het betrouwbaar en is het echt zo democratisch als beweerd wordt? Deze veranderingen hebben ook consequenties voor de oude en professionele vorm van journalistiek. Blijft deze nog bestaan of neemt participatory journalism de verslaggeving over?

Sleutelwoorden

Digital journalism, participatory journalism, citizen journalism, professional journalism.

1. Inleiding

Met de komst van het internet is er veel veranderd in de manier waarop mensen met informatie omgaan. De scheidslijn tussen publiek en privé wordt vervaagd. Vooral de nieuwste ontwikkelingen zoals Web 2.0 leveren hier een grote bijdrage aan. Web 2.0 houdt in dat het Internet veel verder gaat dan alleen vlakke websites waar informatie gevonden kan worden. Er is een sharing culture ontstaan waarbij gebruikers zaken met elkaar delen. Dit kunnen zowel algemene als persoonlijke zaken zijn. Mensen delen hun foto's via Flickr, muziek via Last Fm, filmpjes via Youtube, nieuws via Skoeps en dit is nog maar het topje van de ijsberg. Een bijkomend aspect van deze sharing culture is dat mensen overal meer invloed op krijgen. Er wordt niet meer door een webmaster beslist wat er op een site komt te staan. Mensen kunnen zelf hun informatie uploaden, en een webmaster bestaat enkel nog om een mate van toezicht te houden. Deze tendens heeft veel invloed gehad op de manier waarop journalistiek op internet, digital journalism, wordt beoefend. Gebruikers zijn hier nu veel meer in betrokken. Ze kunnen zelf hun nieuwsberichten in de vorm van filmpjes en foto's plaatsen op websites of leveren kritiek op nieuwsberichten via weblogs of forums. Deze ontwikkeling heeft invloed op de manier waarop nieuws wordt ontvangen en gegenereerd. Is de rol van de journalist nog wel dezelfde als voorheen? Is nieuws op internet wel betrouwbaar als het door de burgers zelfs wordt gemaakt? Deze paper wil een bijdrage leveren aan de studie van digital journalism door de bestudering van participatory journalism vanuit drie vakgebieden.

In de eerste plaats is geprobeerd het fenomeen af te bakenen en te definiëren. Dit is gedaan aan de hand van theorieën van wetenschappers uit verschillende vakgebieden. Participatory journalism wordt vaak gezien als een voortbouwing op bestaande journalistiek, maar dit hoeft niet het geval te zijn. Het is daarom noodzakelijk het begrip participatory journalism vanuit verschillende visies te benaderen om zo een goed beeld te krijgen van alle zaken die omtrent dit verschijnsel relevant zijn. In hoofdstuk twee is dit gedaan door middel van een overzicht van het verloop in de journalistiek. In hoofdstuk drie wordt specifiek het begrip participatory journalism gedefinieerd en wordt dit fenomeen ook verduidelijkt aan de hand van een aantal voorbeelden.

In de tweede plaats wordt gekeken naar de rol van de gatekeeper in participatory journalism. Dit wordt gedaan door de gatekeeper in traditionele journalistiek te vergelijken met die in de participatory journalism. De notie van gatekeeper speelt een belangrijke rol omdat de invloed die hiermee wordt uitgeoefend op het nieuws een van de redenen is geweest voor amateurs om zich meer te gaan bemoeien met berichtgeving.

De derde manier van onderzoek is een vergelijking tussen participatory journalism en het

traditionele nieuws. Door deze tegenover elkaar te plaatsen wordt de relatie, maar ook de verschillen, tussen deze twee begrippen zichtbaar. Zo wordt er gekeken naar de regels die in de journalistiek bestaan over professionaliteit en naar het gegeven van betrouwbaarheid. Uiteindelijk leiden deze verschillende manieren van onderzoek naar een antwoord op de vraag: Welke invloed heeft participatory journalism op de journalistiek?

Er wordt afgesloten met een conclusie waarin suggesties worden gedaan voor verder onderzoek.

Er zijn verschillende termen die in het onderzochte vakgebied gebruikt worden, welke niet veel van elkaar verschillen. Om de terminologie overzichtelijk te houden volgt hier een korte definitie van drie begrippen die vaak in dit onderzoek genoemd worden. Deze definities zijn een samenvoeging van verschillende definities en uiteindelijk een product van mijn eigen opvatting van het begrip.

Public journalism (civic journalism): De verschuiving van journalistiek die puur geregeerd wordt door professionele journalisten naar een journalistiek waarin de burger meer inspraak heeft. Er wordt door professionele journalisten meer geluisterd naar de burger en de verhalen komen niet alleen meer vanuit hogere kringen maar zijn op de samenleving aangepast. Deze stroming kwam op rond 1990.

Participatory journalism (citizen journalism): De nieuwste variant waarin de burger de journalist wordt. Het gaat hier niet alleen maar om het luisteren van professionele journalisten naar de bevolking en het inspelen hierop, maar de burger wordt zelf actief, reageert op nieuws en maakt zelfs nieuws.

Professionele journalistiek (dyed-in-the-wool journalists): Met deze term wordt de oude vorm van journalistiek bedoeld, die vaak in offline mediums voorkomt maar ook een plaats inneemt op het internet. Deze vorm van journalistiek wordt bedreven door mensen die hiervoor geleerd hebben en zich hebben gebonden aan bepaalde regels.

2. Journalistiek in het tijdperk van nieuwe media

Vroeger werden kranten gezien als de meest betrouwbare bron van nieuws. Na print kwamen hier ook de radio en televisie bij. Maar sinds ongeveer 2000 is er nog een belangrijke vierde bron bijgekomen, het internet. De komst van dit medium heeft grote veranderingen met zich mee gebracht in de journalistiek en de manier waarop nieuws wordt gebracht en verspreid. Wat hebben deze verschuivingen in de manieren van nieuwsaanbod teweeggebracht?

Lange tijd was de krant de meest bekende en betrouwbaarste nieuwsverspreider. Het nieuws werd en wordt uitgezocht en geschreven door professionele journalisten. Voor hen bestaan regels waaraan zij en de krant waarvoor ze schreven zich dienen te houden alvorens er iets geplaatst mag worden in de krant. Binnen de samenleving ontstond hier onvrede over. Wie zijn deze mensen die bepalen wat het nieuws is? Waarom mogen zij hier over beslissen? Het nieuws bleek geen goede afspiegeling van de samenleving te zijn. Journalisten waren vaak blanke mannen uit de middelklasse, die van bepaalde zaken in de samenleving geen weet hadden. Een aantal groepen werd op deze manier niet aangesproken door de pers. Vaak waren het de minderheden of arme groepen die op deze manier werden overgeslagen. Hierdoor ontstond er minder vertrouwen in de verslaggeving van het nieuws. Dit moest veranderen en journalisten werden geacht meer onder de mensen te komen en meer naar diens verhalen luisteren. Deze nieuwe vorm van journalistiek wordt 'public journalism' of ook wel 'civic journalism' genoemd. Een definitie voor deze term komt de van communicatie wetenschapper Edmund B. Lambeth.¹ Een public journalist: 1. Luistert naar de ideeën en verhalen van burgers en heeft hierin vrijheid om de verhalen te kiezen die hij wil. 2. Onderzoekt andere manieren om verhalen over belangrijke gebeurtenissen die de hele bevolking aan gaan te kaderen. 3. Neemt hiervoor de kaders die de bevolking het best stimuleren en het meeste begrip overbrengen over belangrijke gebeurtenissen. 4. Neemt het initiatief om grote publieke problemen te verslaan op een manier waarop publieke kennis over mogelijke oplossingen zo goed mogelijk naar boven komt. 5. Geeft voortdurend aandacht aan de vraag of de communicatie met het publiek wel goed verloopt. Public journalism is dus journalistiek die meer geëngageerd is aan de burgers. De verhalen komen niet alleen maar van bovenaf maar ook van de bevolking zelf. Onder journalisten werd deze verandering moeilijk geaccepteerd. Ze waren gewend aan de oude manier van werken en wilden niet hun gezicht verliezen. De professionele journalisten bleven alsnog de gatekeepers die bepaalden wat nieuws is en wat niet.

¹ Lambeth, E. 'Public Journalism as a Democratic Practice.' (in:) Lambeth, E.B e.a., *Assessing Public Journalism*. Columbia: University of Missouri Press, 1998.

In het artikel *We Media: How audiences are shaping the future of news and information* van Shayne Bowman en Chris Willis wordt dieper ingegaan op vragen die rond public journalism zijn ontstaan. Bowman en Willis zijn geen wetenschappers maar komen uit het werkveld van de journalistiek en schrijven geregeld over hun visie van media strategieën, creatieve ontwikkelingen en grafische vormgeving. Over civic journalism zeggen zij:

Civic journalism has a somewhat controversial reputation, and not everyone is convinced of its benefits. While civic journalism actively tries to encourage participation, the news organization maintains a high degree of control by setting the agenda, choosing the participants and moderating the conversation. Some feel that civic journalism is often too broad, focusing on large issues such as crime and politics, and not highly responsive to the day-to-day needs of the audience.²

Een van de vooraanstaande personen die zich in heeft gezet voor het meer algemeen worden van civic journalism is de criticus, schrijver en wetenschapper Jay Rosen. Hij heeft 'The project on public life and the press' opgezet en ook een van de eerste weblogs, namelijk 'PressThink'.^{3 4}

De komst van weblogs brengt een verandering met zich mee. Rond 1999 ontstaan de eerste weblogs, chatrooms en wiki's. Later komen hier ook vlogs en podcasts bij. Via deze technieken kunnen burgers daadwerkelijk hun stem laten horen en zijn zij hierin niet meer afhankelijk van professionele journalisten. Het zijn gemakkelijk te gebruiken technieken die voor iedereen toegankelijk zijn. Hoewel er al weer verdere ontwikkelingen zijn, worden blogs nog steeds gezien als de meest belangrijke verandering in digital journalism. Weblogs zijn als volgt te definiëren: "Weblogs are frequently updated online journals, with reverse-chronological entries and numerous links, that provide up-to-the-minute takes on the writer's life, the news, or on a specific subject of interest. Often riddled with opinionated commentary, they can be personally revealing (such as a college student's ruminations on dorm life) or straightforward and fairly objective."⁵

Weblogs of blogs geven gebruikers van het internet voor het eerst echt een kans om hun eigen mening te ventileren. Dit kon al eerder op forums en discussiesites, maar daar ging het altijd in de vorm van een gesprek waarbij gebruikers op elkaar reageren. Blogs zijn echter veel persoonlijker omdat de gebruiker zelf zijn onderwerpen kan kiezen. Belangrijk bij blogs is ook dat ze vaak een

² Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: 9

³ *Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit*. 'Citizen Journalism'. Dagelijkse update. 5 april 2007. http://en.wikipedia.org/wiki/Citizen_journalism

⁴ Rosen, Jay. *Pressthink: ghost of democracy in the media machine*. 29 maart 2007. Zie: <http://journalism.nyu.edu/pubzone/weblogs/pressthink/>

⁵ Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: p 8

verzameling van links zijn over een bepaald onderwerp. Door over dit onderwerp te schrijven en door te linken naar andere sites met informatie hierover, wordt een community of interest opgebouwd. Dit gebeurt ook op social bookmarking websites als Delicious.⁶ Hier worden url's van websites met elkaar gedeeld door het verbinden van een tag aan een url. Op deze manier kan een gebruiker zoeken op trefwoorden en als resultaat websites terugkrijgen die zijn getagd door andere gebruikers. Er ontstaat hierdoor 'wisdom of the crowds', mensen kunnen hun kennis met elkaar delen.

Naar het idee van communicatie wetenschapper Leonard Witt⁷, luistert en kijkt een persoon per dag ongeveer anderhalf uur naar het werk van professionele nieuwsmakers. Dit is bijvoorbeeld in de vorm van de krant of het journaal. De rest van de tijd wordt informatie en nieuws gedeeld met de personen om hem of haar heen. Voor het uitwisselen hiervan hoef je geen professioneel journalist te zijn. Het internet heeft het uitwisselen van informatie overgenomen en vergemakkelijkt. De mogelijkheid bestaat nu om het nieuws met mensen over de hele wereld te delen en ook hun mening hierover te lezen. "Only in an interactive, broadband online medium can context be provided for complex, multidimensional news events where perspective and point of view are centrally important in understanding the complete truth behind the news."⁸ Er zijn heel veel stemmen en het is aan de gebruiker om deze te filteren en uit te kiezen wat gebruikt wordt. Deze mogelijkheid tot kiezen wordt als een van de democratische karakteristieken van het internet gezien.

Er zijn op het internet verschillende plaatsen waar een vorm van online journalistiek kan worden bedreven. In zijn artikel *The Web and its Journalisms* gaat Mark Deuze in op de verschillende plaatsen waar journalistiek op internet kan voorkomen.⁹ Hij introduceert in dit artikel een model waarin vier vormen van online journalistiek worden bekeken in mate van editorial of public communication. Deze zorgen volgens Deuze voor een herdefiniëring van professionele journalistiek, want het ontstaan van dit soort nieuwe vormen van journalistiek blijft niet zonder consequenties. De vier vormen die Deuze onderscheid zijn:

1. *mainstream news sites*. Dit zijn sites met een vrij traditioneel journalistieke inhoud en verschillen dan ook weinig van de gedrukte media. Dit zijn vaak sites van een papieren krant. De

⁶ *Del.icio.us*. Dagelijkse update. 3 april 2007. <http://del.icio.us>

⁷ *Youtube: Broadcast yourself*. 'Leonard Witt and Citizen Journalism'. 5 april 2007. zie: <http://www.youtube.com/watch?v=qK7I96n61A4>

⁸ Pavlik, John V. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001: p 23

⁹ Deuze, Mark. 'The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online' *New Media Society*, nr. 5 (2003)

meeste online kranten vallen onder deze variant van journalistiek. Voorbeelden van deze sites zijn volkskrant.nl¹⁰ en nrc.nl.¹¹

2. *index en categorie nieuws sites*. Deze sites zijn vaak verbonden aan een bepaalde zoekmachine. Ze geven links naar bestaande nieuwssites. Ze hebben over het algemeen geen nieuwe berichten maar linken door naar andere sites. Het is dus meer een categorisatie en indexatie pagina.

3. *meta en comment nieuws sites*. Hieronder vallen sites die zich bezighouden met nieuws en media in het algemeen. Ze geven niet zozeer nieuws maar stellen zichzelf vragen over de manier waarop nieuws tot ons komt. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld denieuwereporter.nl.¹² Het is 'journalistiek over journalistiek'.

4. *share en discuss nieuws sites*. Deze sites vormen een platform voor discussies over nieuws en gebeurtenissen.

Deze categorisatie heeft Deuze al in 2003 gemaakt. Hoewel het internet snel veranderd bestaan deze soort websites nog. Papieren kranten hebben nu bijna allemaal een online variant, waar hetzelfde nieuws te vinden is maar met meer achtergronden en een archief met oude berichten. Een voorbeeld van de tweede variant is het magazine op Planet.nl.¹³ Hier staan voornamelijk ANP nieuwsberichten met daarbij een link naar andere pagina's voor meer informatie. De meta/comment en share/discuss sites worden steeds populairder. Er wordt veel gediscussieerd over nieuwsonderwerpen en gebruikers lijken zich meer bewust van de kracht van het medium en gebruiken die ook.

Toch is het onderscheid tussen sites nu moeilijker te maken. Veel nieuwssites hebben van alle soorten iets in zich. Een goed voorbeeld hiervan is elsevier.nl.¹⁴ Dit is de website van het gelijknamige weekblad dat bekend staat om het objectief geven van achtergronden bij (vooral politiek) nieuws. Op de website zijn actuele nieuwsberichten te vinden en de hierbij behorende 'dossiers' met achtergrondinformatie. Maar ook zijn er polls, quizzes, links en filenieuws aanwezig. Dit zijn allemaal zaken die niet in het weekblad terugkomen maar wel op de online variant, omdat het hier mogelijk is. De categorisatie van Deuze loopt hier door elkaar. Er zit een deel in van de eerste vorm van websites, want het is de website van een gerenommeerd (nieuws)weekblad. Maar ook wordt er commentaar op dit nieuws gegeven door middel van weblogs en discussies, zijn er links te vinden naar andere nieuwssites en kun je op de site discussiëren door middel van het plaatsen van reacties.

¹⁰ *De volkskrant*. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.volkskrant.nl>

¹¹ *NRC.nl*. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.nrc.nl>

¹² *De nieuwe reporter*. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.denieuwereporter.nl>

¹³ *Planet internet homepage*. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.planet.nl>

¹⁴ *Elsevier*. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.elsevier.nl>

Tanjev Schultz, wetenschapper aan de Universiteit van Indiana,¹⁵ heeft na het onderzoeken van nieuwswebsites geconcludeerd dat een aantal elementen vaak terug komen. Dit zijn e-mail links naar redacteuren en reporters (zij zijn dus vrij direct aan te spreken, wat een verschil is met de papieren krant waar dit niet mogelijk is), live chat, online polls en enquêtes en een online forum. Dit zijn elementen die aangeven dat mensen met elkaar (willen) communiceren over het nieuws dat ze lezen. En niet alleen met elkaar, ook met de mensen die het nieuws brengen. Schultz geeft aan dat het nieuws wordt verrijkt door het gebruik van video, audio en animatie. Ook is er vaak een archief te vinden met oudere artikelen. Dit archief is het geheugen van een online krant. Traditionele kranten zijn veel moeilijker te bewaren dan digitaal nieuws. Het bewaren van digitaal nieuws neemt minder ruimte in beslag en is gemakkelijker te raadplegen.¹⁶

Sommigen vragen zich af of deze vorm van journalistiek op internet wel nieuw is. Rond 1760 bestond er al de notie dat de samenleving zelf ook dingen te vertellen had. Dit waren mensen met een opvallende mening die deze niet durfden te ventileren via de gewone kanalen. Daarom werd er een soort alternatieve pers uitgevonden, die van de pamfletten. Hierop werden gedachten van burgers die iets wilden vertellen geschreven en verspreid onder de bevolking.¹⁷ Maar ook toen het internet al wel bestond was er een vorm van open kennis en de mogelijkheid om zaken met elkaar te delen. Wetenschapper Brian Trench zegt hierover: “By the early 1990s the number of “newsgroups” on the Internet was estimated at over 10,000. These openaccess services catered for serious scholars, political activists, hobbyists, rumourmongers and the idly curious. They developed their own norms for the methods for setting up new groups and for the manner of posting items and responding to those already posted.”¹⁸ Het discussiëren met elkaar over nieuwsonderwerpen bestond al veel langer, maar was alleen beschikbaar voor een select publiek. Door de komst van het internet is dit wel toegankelijk geworden voor het grote publiek.

¹⁵ Welch, Amanda L. *Multimedia and Interactive Components in Converged Media*. Diss. Universiteit van Zuid Florida, 2004: 7

¹⁶ Mielniczuk, Luciana, Suzana Barbosa. ‘Digital journalism: Democratizing social memory.’ *Brazilian Journalism Research*, nr. 2 (2005)

¹⁷ *Youtube: Broadcast yourself*. ‘Citizen journalism: What is it?’. 6 april 2007. zie: <http://www.youtube.com/watch?v=58iZpMRclwI&mode=related&search=>

¹⁸ Trench, Brian, Gary Quinn. ‘Online news and changing models of journalism.’ *Irish Communications Review*, nr. 9 (2003): p 2

3. Participatory journalism: de opkomst van de citizen journalist

Na de overgang van elite journalistiek naar public journalism is er nu ook sprake van een nieuwe vorm: participatory journalism. Dit gaat verder dan alleen de invloed die burgers hebben op nieuws. Er bestaan nu nieuwssites waar het nieuws zelf door de lezer kan worden gemaakt. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd wat participatory journalism inhoudt en hoe het geplaatst kan worden binnen andere vormen van online journalistiek, mede aan de hand van voorbeelden. Ook wordt er gekeken of de rol van gatekeeper nog bestaat in participatory journalism.

3.1 Wat is participatory journalism?

Het meest karakteristieke van participatory journalism is het brengen van nieuws door de gewone gebruiker. “The act of a citizen, or group of citizens, playing an active role in the process of collecting, reporting, analyzing and disseminating news and information. The intent of this participation is to provide independent, reliable, accurate, wide-ranging and relevant information that a democracy requires.”¹⁹ Andere termen die ook wel voor participatory journalism worden gebruikt zijn ‘we media’ en ‘open source journalism’.

De burgers die actief nieuws verzamelen en dit vervolgens op het internet plaatsen worden citizen journalists genoemd. Vaak is er op de websites waar deze content op geplaatst wordt weinig of geen redactioneel overzicht en zijn er ook geen formele journalistieke conventies waar de maker zich aan moet houden. Deze vorm van nieuws brengen wordt als democratisch gezien omdat het uit de samenleving zelf komt en iedereen hier in principe aan mee kan doen. Opgemerkt moet worden dat de ervaring die nodig is voor deze manier van nieuws maken al aanwezig is onder de burgers. Denk hierbij aan de mobiele telefoon waarmee iedereen makkelijk een filmpje kan maken. Het kan zelfs voorkomen dat een gewone burger eerder bij een belangrijke gebeurtenis is dan een professionele journalist. Een term die ook wel gebruikt wordt voor citizen journalists die zich met deze vorm van nieuws creëren bezighouden is snaparazzi. Hiermee worden mensen aangeduid die op straat een nieuwswaardige gebeurtenis tegenkomen en dit vastleggen op video of foto, met behulp van een mobiele telefoon.²⁰

“Clemencia Rodriguez means with ‘citizens media’ a philosophy of journalism and a set of practices that are embedded within the everyday lives of citizens, and media content that is both driven and produced by those people.”²¹

¹⁹ *Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit*. ‘Participatory Journalism’. 14 april 2007. zie: http://en.wikipedia.org/wiki/Participatory_journalism

²⁰ *Snaparazzi*. Dagelijkse update. 14 april 2007. <http://snaparazzi.eu>

²¹ Atton, Chris. ‘What is ‘Alternative’ Journalism?’ *Journalism*, nr. 4 (2003): 2

“Taking the form of eyewitness or first-hand accounts, Internet users are participating in the fact-gathering and reporting process, sometimes even conveying breaking news.”²²

De term participatory journalism heeft inmiddels al een geschiedenis. Zo werd deze term voor het eerst gezien in verband met usenet en later weblogs. Een voorbeeld hiervan is Slashdot.²³ Dit is een website met nieuws dat door de gebruiker gepost wordt, en door een redactie geëvalueerd wordt. Het nieuws wordt gepresenteerd in de vorm van een forum, waar bij ieder bericht de mogelijkheid bestaat om te reageren. Slashdot was een van de eerste websites die reageren op deze manier mogelijk maakte. Een website die de ideeën van Slashdot en het eerder genoemde Del.icio.us samen heeft gevoegd is Digg.²⁴ De gebruiker kan hier content uploaden die door middel van user based ranking wordt gewaardeerd. Op deze manier komen de belangrijkste en meest gelezen berichten op de voorpagina te staan. Deze vorm van nieuws wordt ook wel ‘social news’ genoemd. De gebruiker kiest welk nieuws getoond wordt.

Het principe van user based ranking en het plaatsen van nieuws door gebruikers zijn gebruikt bij nieuwe soorten websites die rond 2006 zijn ontstaan. Dit zijn websites die enkel gericht zijn op het tonen van nieuws dat door de gebruiker is gemaakt en waar weinig tot geen redactioneel overzicht aanwezig is. Een goed voorbeeld hiervan is Skoeps.²⁵ Op deze website worden een aantal features genoemd waarover de site beschikt, die als algemene features voor dit soort websites gezien kunnen worden. Zo is de site interactief met een eigen videospeler en is er nieuws te vinden dat door de gebruiker zelf gemaakt is. Er is een mogelijkheid om direct filmpjes of foto’s te posten vanaf de mobiele telefoon met behulp van MMS²⁶ of de beelden kunnen via de site worden geupload. Ook kan de gebruiker zich op de site aanmelden als reporter. Wanneer je dit doet ontvangt de gebruiker smsjes over belangrijke gebeurtenissen zodat de reporter snel ter plaatsen kan zijn. Ook is er wekelijks of dagelijks een foto alert via email of telefoon.²⁷

Afbeelding 1 geeft weer hoe dit in zijn werk gaat. De reporter ziet een gebeurtenis, legt deze vast, stuurt de afbeelding via zijn telefoon naar Skoeps en het bericht verschijnt op de website.

²² Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: 16

²³ *Slashdot: News for nerds, stuff that matters*. Dagelijkse update. 16 april 2007. <http://slashdot.org>

²⁴ *Digg*. Dagelijkse update. 16 april 2007. <http://www.digg.com>

²⁵ *Skoeps*. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.skoeps.nl>

²⁶ MMS staat voor Multimedia Messaging Service. Dit is het versturen van berichten met tekst, beeld en geluid.

²⁷ *Skoeps*. Dagelijkse update. 21 april 2007. http://www.skoeps.nl/downloads/SKOEPS_EN-site.pdf

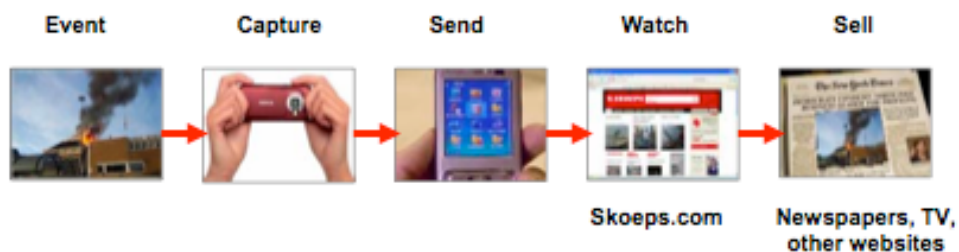


fig. 1

bron: http://www.skoeps.nl/downloads/SKOEPS_EN-site.pdf

Skoeps is de eerste Nederlandse website die nieuws op deze manier aanbied. Eerder werd wel gewerkt met bijdrages van gebruikers, maar nooit op deze schaal. In 2000 werd als een van de eerste websites die artikelen van zijn lezers publiceert OhmyNews²⁸ gelanceerd. Dit wordt gezien als de grootste online krant van Zuid Korea. Inmiddels is er ook een internationale en Japanse versie. Gebruikers kunnen hier niet alleen nieuws lezen, maar ook zelf schrijven. Het motto van de site is 'Every citizen is a reporter'. Dit wordt nageleefd door het hebben van meer dan 26.000 geregistreerde reporters in meer dan 100 landen. Deze site wordt niet geheel gevuld door gebruikers. Er zijn zo'n twintig 'featured writers' die veel content leveren en ook wordt zo'n 20% geschreven door professionele journalisten.

Andere Nederlandse voorbeelden van websites waar hoofdzakelijk burgers de content produceren zijn hier.nl²⁹ of trouw.nuin.nl.³⁰ Dit zijn voorbeelden van hyperlocal journalism. Deze term is geïntroduceerd door blogger Jeff Jarvis en houdt in dat gebruikers het nieuws tonen dat bij hun in de buurt plaatsvindt.³¹ Op hier.nl wordt nieuws getoond uit Amsterdam, dat door inwoners van Amsterdam geschreven wordt. Het nieuws is verdeeld in stadsdelen en er is ook een kaart op de site te vinden waar je op de plattegrond pijltjes ziet van waar het nieuws in de stad heeft plaatsgevonden. Trouw.nuin.nl werkt op dezelfde manier. Hier is ook een kaart te vinden van Nederland waar pijltjes op staan waar het nieuws vandaan komt. Verder linkt deze site door naar nieuwsberichten op andere sites. Op deze site kun je niet als burger berichten uploaden, maar er wordt wel nieuws getoond van websites zoals Skoeps waar dit wel gebeurt.

²⁸ OhmyNews International. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://english.ohmynews.com>

²⁹ Hier.nl Amsterdam. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.hier.nl>

³⁰ Trouw in de buurt. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://trouw.nuin.nl>

³¹ Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit. 'Hyperlocal Journalism'. Dagelijkse update. 21 april 2007. zie: http://en.wikipedia.org/wiki/Hyperlocal_journalism

3.2 De rol van gatekeeper

Professionele journalisten kiezen waar over geschreven wordt en bepalen op deze manier wat nieuws is. Ze vervullen hiermee de rol van gatekeeper. Bij traditionele media is ook altijd een redactie aanwezig. Deze gaat na waar berichten vandaan komen en of deze ook de waarheid vertellen. Op deze manier ontstaat een betrouwbaar beeld van berichtgeving via de traditionele media. Aan de rol van gatekeeper wordt veel waarde gehecht. Socioloog Morris Janowitz³² zegt dat het zijn van gatekeeper de belangrijkste rol is die een journalist moet vervullen. “The journalist wants to select his own stories, to treat them as he feels appropriate and, in so doing, to serve the needs of a democratic society in which information plays a central role.” Hoewel bij eerdere vormen van participatory journalism zoals Slashdot nog wel enige vorm van redactioneel overzicht aanwezig was, is dit bij de nieuwste websites zoals Skoeps vaak niet meer het geval.

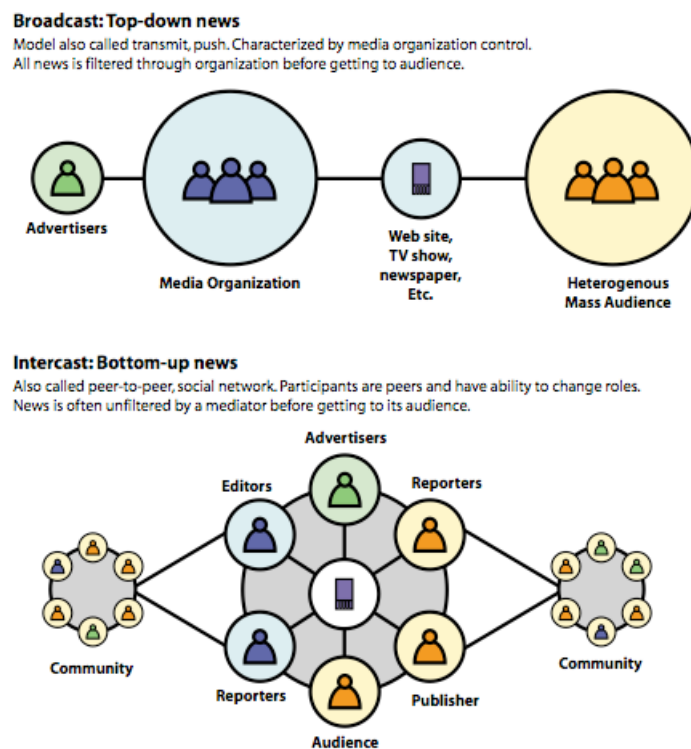


fig. 2

bron: Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: 7

³² Janowitz, Morris. 'Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate.' *Journalism Quarterly*, nr. 4 (1975)

Afbeelding 2 laat het verschil zien tussen de manier waarop broadcast en intercast media werken. Traditionele nieuwsorganisaties werken op de broadcast manier en filteren het nieuws voordat het gepubliceerd wordt omdat er maar een beperkte ruimte beschikbaar is. Dit filteren gebeurt door de organisaties zelf en het publiek heeft hier geen invloed op. De 'media organisatie' vervult hierbij de rol van gatekeeper die bepaald waar wel over geschreven wordt en waarover niet. Mediawetenschapper John Pavlik behandelt in zijn boek *Journalism & New Media* verschillende kanten van de journalistiek en de invloed die nieuwe media hier op hebben. Over broadcast media zegt hij: "The space and time limitations of analog print and broadcast media have foreshortened the news and led to a newsroom culture in which most stories are reported in truncated form, telling each story from a single point of view and providing the audience with reports that purport to be the truth."³³ De berichten die geplaatst worden zijn vaak vanuit een eenzijdig standpunt bekeken.

Bij participatory journalism wordt er veel gepubliceerd en is het aan de lezer zelf om dit te filteren en na te gaan op authenticiteit. De vraag hierbij is echter of er nog sprake is van een gatekeeper. Het publiek is steeds makkelijker bereikbaar en er is geen limiet aan de ruimte die gevuld mag worden. Onderzoekster en journaliste Jane Singer heeft in haar artikel *Still guarding the gate?: The newspaper journalist's role in an on-line world*³⁴ de uitkomsten van haar onderzoek dat ze heeft gedaan onder een aantal journalisten van drie kranten in Amerika beschreven. De conclusie die ze trekt uit dit onderzoek is dat de journalist nog wel blijft bestaan als gatekeeper, alleen dat zijn taak wordt veranderd.

The general sentiment within the profession appears to be that journalists will always be needed, if not necessarily to choose what information to make available then surely to make sense of the madly multiplying volume of information already out there. The reporter's job becomes to digest information, 'explain it in context, provide analysis', as one reporter involved in this study explained. 'All the raw data in the world isn't necessarily going to help a person if they don't know how to utilise it, if they don't know what it means.

Maar is het niet de rol van gatekeeper waartegen zo hard geprotesteerd werd? Moet deze niet juist helemaal verdwijnen om journalistiek op internet zo democratisch mogelijk te maken? Jeff Jarvis³⁵ vindt dat gatekeepers moeten verdwijnen omdat zij vaak commerciële doeleinden hebben en de

³³ Pavlik, John V. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001: p 23

³⁴ Singer, Jane B. 'Still guarding the Gate?: The newspaper journalist's role in an on-line world.' *Convergence*, nr. 3 (1997) p 4

³⁵ Jarvis, Jeff. 'Gatekeeper vs. Amateur'. (in:) *Buzzmachine*. 12 maart 2006. Dagelijkse update. <http://www.buzzmachine.com/2006/03/12/gatekeeper-v-amateurs/>

lezer niet vrij laten beslissen. Jarvis twijfelt echter of dit ooit gaat gebeuren omdat amateurs niet over de mogelijkheden beschikken die professionals wel hebben. De professionals zouden deze voorrechten moeten gebruiken om bekend te maken wat we nog niet weten, en de gebruiker kan dan zelf kiezen of hij dit leest of niet. De vraag is dan of niet iedereen gatekeeper is. Jarvis vindt dit niet het geval. “Gatekeeping is about keeping people from something. I think the ethic of this age is about sharing, which includes transparency.”

4. Participatory vs. professionele journalistiek

Nieuwe vormen van participatory journalism vervagen de lijn met de professionele journalistiek. De weblog heeft hier bijvoorbeeld veel aan bijgedragen. Mediawetenschapper Donald Matheson³⁶ zegt in zijn artikel *Weblogs and the epistemology of the news: some trends in online journalism*: 'The line between journalism and other forms is blurred by the many news-related weblogs maintained by people who are not employed as journalists.' De vraag is wat de rol van de professionele journalist nog inhoud. Is deze online nog steeds de gatekeeper en wordt hij gezien als objectief en betrouwbaarder of wordt de invloed van de burger alleen maar groter? Door participatory journalism en professionele journalistiek met elkaar te vergelijken wordt hier een antwoord op gezocht.

4.1 Regels

Een van de belangrijkste verschillen tussen professionele journalistiek en participatory journalism is het gegeven dat de meeste professionele journalisten een opleiding hebben gevolgd, waarbij wordt geleerd hoe ze moeten schrijven en wat journalistiek inhoudt. Ook leren ze de ongeschreven regels waaraan journalisten zich dienen te houden. Voor veel mensen bepaald dit de meerwaarde die gegeven wordt aan hun werk. Een citizen journalist heeft deze opleiding niet. In zijn artikel *What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered* gaat Mark Deuze dieper in op de vraag wat journalistiek betekend voor een samenleving. De keuzes die journalisten moeten maken en de functie die journalistiek vervult. Deze journalistiek heeft bepaalde waardes, en hoe worden deze waardes meegenomen en gebruikt in nieuwe technologische ontwikkelingen? Deuze introduceert vijf waardes, afkomstig van Kovach en Rosenstiel, waaraan goede journalistiek moet voldoen.³⁷

- publieke voorziening – Journalisten hebben de taak het publiek een dienst te verlenen, namelijk nieuws brengen. Het publiek is een belangrijke factor voor journalisten om hun werk goed te doen.

- objectiviteit – Een journalist dient objectief te zijn, ongeacht het onderwerp of de achtergrond die deze persoon heeft. Volledige objectiviteit is nooit mogelijk, maar een journalist wordt geacht een bepaalde afstand te nemen tot het object en zo eerlijk mogelijk hierover te schrijven. Dit is heel belangrijk voor de geloofwaardigheid van een journalist.

³⁶ Matheson, Donald. 'Weblogs and the epistemology of the news: some trends in online journalism.' *New Media Society*, nr. 6 (2004): p 8

³⁷ Deuze, Mark. 'What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered'. *Journalism*, nr. 6 (2005): p 7

- autonomie – Een journalist moet wel vrij en onafhankelijk zijn in zijn werk. Dit werkt het beste wanneer er geen censuur is en er weinig mensen zijn die een journalist in een bepaalde richting duwen. Er is altijd sprake van een redactie maar deze moet zo onbelemmerend mogelijk zijn.
- immediacy – Er moet snelheid in het werk van een journalist aanwezig zijn. Er moeten snel beslissingen genomen worden en geprobeerd worden als eerste een gebeurtenis te verslaan.
- ethiek – Er zijn geen vastgelegde regels voor journalisten, maar toch bestaat er een zekere ethiek waar journalisten zich aan dienen te houden. Er zijn meerdere instellingen die een lijst met regels hebben opgesteld waaraan een journalist moet voldoen. Een van het meest gebruikte overzichten van regels komt van ‘Society of professional journalists’.³⁸ Zij hebben deze lijst in 1996 opgesteld naar voorbeeld van de in 1926 opgestelde regels van de ‘American Society of Newspaper Editors’.

Hoe worden de vijf waardes van Kovach en Rosenstiel gebruikt in participatory journalism? Er wordt in grote mate aan het publiek gedacht doordat het nieuws gegenereerd wordt door het publiek zelf. De lezer krijgt de gelegenheid een meer gevarieerde achtergrond bij een gebeurtenis te verkrijgen doordat verschillende soorten mensen hier over schrijven. Deze achtergronden voldoen echter niet aan de objectiviteit die wordt nagestreefd door professionele journalisten. Bronnen zijn niet altijd zuiver en ook zijn berichten doordrongen van meningen. De mogelijkheid om deze meningen te verkondigen is juist een van de kenmerken van de autonomie die participatory journalism wil creëren, iedereen is vrij om te schrijven wat hij of zijn wil. Immediacy is sterk van toepassing, maar dit heeft voornamelijk met het medium waarin het verschijnt te maken. Vrijwel tegelijkertijd met een gebeurtenis kan hier al verslag van worden gedaan op internet. Bij radio en televisie is dit ook het geval, maar hier treedt altijd een vertraging op. De krant zit vast aan een deadline en is minder snel met het brengen van nieuws. Immediacy en objectiviteit beïnvloeden elkaar. Door de ontstane scoopcultuur nemen journalisten steeds minder de tijd om hun bronnen te checken.³⁹ Vaak wordt gedacht dat juist bij online kranten de informatie minder betrouwbaar is, omdat hier minder vast wordt gehouden aan ethische regels. John Pavlik draait dit om.⁴⁰ Juist door de deadline waar offline kranten aan vast zitten wordt de informatie minder betrouwbaar, omdat er minder tijd is om feiten na te gaan, en het verhaal toch voor de deadline moet worden ingeleverd. Bij online nieuwsbronnen is dit minder het geval omdat ze niet aan een deadline vastzitten en 24 uur per dag het nieuws kunnen uitbrengen.

³⁸ *Society of professional journalists*. ‘Code of Ethics’. zie: <http://www.spj.org/ethicscode.asp>

³⁹ Osborn, Bradley. *Ethics and credibility in online journalism*. Diss. Universiteit van Memphis, 2001: p 7

⁴⁰ Pavlik, John V. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001: p 94

Wat betreft ethiek heeft participatory journalism ook geen vaste regels. Over het algemeen worden de regels voor professionals zo goed als dit kan aangehouden. Er zijn wel publicaties te vinden, zoals de 'Poynter Online ethics guideline' waarin ethische kwesties met betrekking tot participatory journalism worden beantwoord.⁴¹ Vaak hebben websites hiernaast nog hun eigen regels. Een voorbeeld hiervan is de website OhmyNews. De eerste regel luidt: "The citizen reporter must work in the spirit that 'all citizens are reporters,' and plainly identify himself as a citizen reporter while covering stories."⁴² Dit is een regel die voor veel andere websites ook zal gelden. Maar bij het publiceren van een stuk is een citizen journalist niet afhankelijk van deze regels. Als hij zich er niet aan houdt kan hij het stuk alsnog publiceren. Bij professionele journalisten ligt dit moeilijker.

4.2 Betrouwbaarheid

Een groot twistpunt tussen professionele en participatory journalistiek is betrouwbaarheid. Volgens journalist en wetenschapper Bradley Osborn in het artikel *Ethics and credibility in online journalism* wordt professionele journalistiek vaak gezien als betrouwbaar omdat journalisten zich aan bepaalde regels dienen te houden en er altijd een redactie is die informatie nagaat. Dit is bij participatory journalism niet het geval. Er zijn een aantal zaken waar bij online content in meerdere mate rekening mee gehouden moet worden dan bij professionele journalistiek. Met de komst van software als Photoshop zijn beelden heel makkelijk te manipuleren. Beelden hoeven dus niet per definitie de waarheid te tonen. Vaak wordt er authenticiteit toegekend aan het feit dat filmpjes en foto's op internet een amateuristisch en 'grained' uiterlijk hebben, maar dit kan gemanipuleerd zijn. Ook wordt er online veel gebruik gemaakt van hyperlinks. Op deze manier kan er achtergrondinformatie over een onderwerp gegeven worden. Het bieden van meer perspectieven is volgens Watts Wacker van belang. De wereld verandert sneller dan dat mensen bij kunnen houden, en hierdoor vallen culturele referenties weg. Om niet verward te raken in al deze informatie, zoeken mensen meer perspectieven over een bepaald onderwerp. Als je bijvoorbeeld een nieuwe digitale camera wilt kopen, lees je zowel de beoordeling van professionele mensen, als van amateur gebruikers.⁴³

⁴¹ Poynter Wikis. 'Online ethics guideline'. zie: <http://poynter.editme.com/ethiconline>

⁴² OhmyNews International. 'FAQ'. 24 april 2007.

http://english.ohmynews.com/reporter_room/qa_board/qaboard_list.asp?page=1&board=freeboard

⁴³ Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: p 7

Jakob Nielsen ⁴⁴ zegt hierover: “Online news uses links to gain credibility for its product. In this it differs from the press or broadcast news. A newspaper will draw upon news agency copy, but more often than not it will present such articles as its own reporters’ work.” Hij bedoeld hiermee dat kennis online meer een soort proces is. Je leest iets en door links naar andere berichten doe je meer kennis op. In oude media wordt kennis aangeboden als een product en is hier door de gebruiker niks meer aan toe te voegen. Maar de artikelen waar de hyperlinks naar verwijzen zijn niet altijd even accuraat. Het kan zijn dat wordt verwezen naar een website waar niet de waarheid wordt verteld. Dit komt de betrouwbaarheid in een website niet ten gunste. Door deze ontstane hypertext kan de kwestie van plagiaat in het gedrang komen, wanneer er niet correct wordt verwezen of soms zelfs helemaal niet wordt genoemd waar de informatie vandaan komt. ⁴⁵

Maar dat professionele journalisten ook niet altijd de waarheid schrijven blijkt uit het voorbeeld van de vijfmaal voor de Pulitzerprijs genomineerde Jack Kelly, verslaggever van de Amerikaanse krant USA Today. Hij werd in 2003 ontmanteld voor het verzinnen van verhalen nadat er anonieme klachten op de redactie waren binnengekomen. Het bleek dat hij in de 21 jaar dat hij actief was geweest als journalist vele verhalen heeft verzonnen. Zo verzon hij een verhaal van een vrouw die zou zijn overleden terwijl ze per boot Cuba probeerde te ontvluchten. Kelly had foto’s genomen van een hotelmedewerkster om zijn verhaal kracht bij te zetten. ⁴⁶

Toch blijkt volgens een onderzoek dat Hans Beyers aan het eind van 2004 heeft gedaan onder lezers van online nieuws dat toch veel lezers het nieuws wel betrouwbaar vinden. “Largely over half of our respondents (57,8%) does not agree with the phrasing ‘Online news seems unreliable to me’, while 13,5% does agree. All of this means that we can carefully state that reliability of online news (in general) turns out to be higher than one would expect at first.” ⁴⁷

4.3 Democratie

Een van de kritieken op professionele journalistiek is dat deze bedreven wordt door een kleine groep mensen, en hierdoor niet de gewenste diversiteit in stemmen bereikt wordt. Participatory journalism zou hierin een uitkomst moeten bieden. Maar niet iedereen is het eens over de vermeende openheid van het internet. Vooral niet wanneer wordt aangenomen dat een groot deel

⁴⁴ Matheson, Donald. ‘Weblogs and the epistemology of the news: some trends in online journalism.’ *New Media Society*, nr. 6 (2004): p 17

⁴⁵ Osborn, Bradley. *Ethics and credibility in online journalism*. Diss. Universiteit van Memphis, 2001.

⁴⁶ *NRC.nl*. ‘Maar zijn journalisten dan wel betrouwbaar?’ 5 juli 2006.

http://www.nrc.nl/binnenland/article379252.ece/Maar_zijn_journalisten_dan_wel_betrouwbaar

⁴⁷ Beyers, Hans. ‘Tomorrow’s newsp@pers: online or still made out of paper? A study on perceptions, opinions and attitudes towards online newspapers’. (in:) Masip, Pere e.a., *Digital utopia in the media: from discourses to facts (conference proceedings)*. Barcelona: Universiteit Ramon Llull, 2005

van de berichten die verschijnen van een beperkte groep mensen afkomstig zijn. Francisco van Jole beweerd dit in zijn artikel 'Voor de massa'.⁴⁸ Schijnbaar is de berichtgeving op internet helemaal niet zo democratisch als gedacht wordt. Theo Dersjant schrijft voor De nieuwe Reporter: "Maar bij bijvoorbeeld Digg, met 900.000 geregistreerde deelnemers, bleken in een drie weken durend onderzoek slechts dertig (!) burgerjournalisten verantwoordelijk voor eenderde van alle postings. Trouw heeft ook zo'n onderzoekje gedaan en kwam tot dezelfde conclusie."⁴⁹ Dit beperkt zich echter niet alleen tot de bijdrages van gebruikers, Van Jole gaat verder; het geldt voor het hele internet. Bij Google zouden steeds dezelfde sites bovenaan komen te staan, zoals Wikipedia en Tweakers. Deze sites bepalen het internet, veel informatie is afkomstig van dezelfde bron. "Het ironische is dat die werking precies overeenstemt met het principe waar internet een einde aan moest maken: de massamedia. Bij de massamedia bedient een kleine groep de grote massa. Few to many. Op internet zou dat many to many worden en dat lijkt ook logisch. In de praktijk blijkt dat toch niet zo te werken."⁵⁰ Dit alles zou komen door het feit dat mensen lui zijn. "Het gros van de mensen levert geen bijdrage. Ze reageren niet weinig, ze reageren nooit."

Een reactie hierop komt van Mark Deuze.⁵¹ Deuze is het niet eens met Van Jole's uitspraak dat gebruikers lui zijn. Het internet wordt voor veel meer gebruikt dan journalistiek alleen. Denk aan het delen van foto's op Flickr of filmpjes op Youtube. Hier zijn gebruikers heel actief mee bezig. Het zou eveneens niet de taak geweest zijn van het internet om een einde aan de massamedia te maken. Over het feit dat er een aantal sites zijn die heel vaak bezocht worden zegt Deuze het volgende: "Ook is het niet zo dat de meestbezochte websites slechts door enkelen ("few") volgeproduceerd worden. Sterker nog: de meestbezochte sites zijn allemaal sites waar de inhoud tot stand komt via interacties tussen miljoenen gebruikers: Windows Live (blogs), eBay, Amazon, Yahoo (email and groups), Google, (het zoekalgoritme werkt op basis van user referrals), Myspace en Orkut (sociaal netwerk); YouTube (...) enzovoorts."⁵²

De uiteindelijke vraag blijft of participatory journalism echt democratisch is of het alleen zo laat lijken.

⁴⁸ Jole, Francisco van. 'Voor de massa'. (in:) *De nieuwe reporter*. 15 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=783>

⁴⁹ Dersjant, Theo. 'Reddit en Digg: handvol posters blijkt hyperactief'. (in:) *De nieuwe reporter*. 12 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=776>

⁵⁰ Jole, Francisco van. 'Voor de massa'. (in:) *De nieuwe reporter*. 15 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=783>

⁵¹ Deuze, Mark. 'Luiheid en Inertie'. (in:) *De nieuwe reporter*. 15 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=784>

⁵² *ibidem*.

4.4 Gift economy

Voor een journalist is het verslaan van nieuws zijn werk, waar hij ook voor betaald krijgt. Voor burgers is het uploaden van filmpjes niet hun dagelijkse werk en ze verdienen er in veel gevallen ook niks aan. Is dit een voorbeeld van de ontstane gift economy? “A gift economy is an economic system in which goods and services are given without any agreement for immediate or future compensation.”⁵³ Andere voorbeelden van een gift economy zijn open source software projecten zoals OpenOffice en Linux en kennis projecten zoals Wikipedia. De content hiervoor wordt gemaakt of veranderd door gebruikers zonder dat ze hiervoor betaald krijgen. In vele gevallen is dit een voorbeeld van de gift economie. Maar toch blijkt dit niet altijd het geval te zijn. Een voorbeeld hiervan is de Duitse krant Bild. In 2006 is deze krant begonnen met het project ‘Leser reporter’ waarbij de lezer zijn foto’s kan insturen. Wanneer de foto in de landelijke editie van Bild verschijnt, krijgt de maker hier 500 euro voor.⁵⁴ Hieraan is ook op de merken dat de scheidslijn tussen professioneel en amateur kleiner wordt, want nu verschijnen ook amateurbeelden in de krant en krijgt de maker hier voor betaald.

⁵³ *Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit*. ‘Gift economy’. Dagelijkse update. 21 april 2007. http://en.wikipedia.org/wiki/Gift_economy

⁵⁴ *Bild.de*. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.bild.t-online.de/BTO/news/leser-reporter/startseite/leser-reporter.html>

5. Toekomst van de journalistiek

De komst van participatory journalism heeft gevolgen voor de professionele journalistiek. Wanneer de burger een grotere invloed krijgt komt de positie van de professionele journalist in het gedrang. Wellicht heeft het zelfs tot gevolg dat de journalistiek die we tot nu toe kenden helemaal verdwijnt. Er worden verschillende voorspellingen gedaan over de toekomst van de journalistiek. Nemen citizen journalists deze helemaal over, of ontstaat er ruimte om samen te werken?

John Pavlik geeft in zijn boek *Journalism and New media*⁵⁵ een voorspelling over het verloop van de journalistiek. De online journalistiek is begonnen met websites die hetzelfde publiceerden als hun offline varianten. Dezelfde content werd alleen in een ander medium geplaatst. In het volgende stadium schreven journalisten content die alleen op het web gepubliceerd werd. Hier werden bijvoorbeeld hyperlinks aan toegevoegd. Deze vorm van content wordt nog veel gebruikt. De vorm die hierna opkwam is nu nog steeds actueel. Nieuws wordt speciaal geschreven voor het web. Nieuw hierbij is dat er rekening wordt gehouden met de vorm van een online community welke de gelegenheid tot reageren van de lezers biedt. Ook is er een nieuwe manier van vertellen ontstaan, namelijk immersive storytelling: “Which allows the reader to enter and navigate and throughout a news report rather than simply look at it in linear fashion, as is the case with traditional news reporting, still photography, motion video and audio.” Het resultaat hiervan is een meer gecontextualiseerd nieuwsbericht. Pavlik heeft deze voorspellingen al in 2001 gedaan, en deze zijn in zekere mate uitgekomen. De lezer heeft inderdaad meer invloed op de inhoud van het nieuws en kan als het ware zijn eigen nieuwsbericht samenstellen. Pavlik voorspelt ook dat er in de toekomst meer gedaan zal worden met video en ‘omnidirectional imaging’, waarbij de lezer kan navigeren door live of opgenomen beelden van een gebeurtenis. Deze technische mogelijkheden zouden vooral gebruikt worden om jonge gebruikers aan te spreken. Inmiddels worden nieuwsberichten vaak vergezeld door video, alleen wordt deze nog niet op de manier gebruikt als dat Pavlik dit ziet.

Irene Costera Meijer heeft in haar boek *De toekomst van het nieuws* de resultaten beschreven van onderzoek naar de relatie tussen journalistiek en jongeren.⁵⁶ Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren steeds minder geïnteresseerd zijn in het nieuws. Ze lezen vrijwel geen kranten meer en het nieuws op televisie wordt saai gevonden. Er treedt als het ware een paradox op. Jongeren vinden het ‘echte’ nieuws meer betrouwbaar, maar saai en kijken hier niet naar. Het ‘lichte’ nieuws wordt

⁵⁵ Pavlik, John V. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001: p 43

⁵⁶ Costera Meijers, I. *De toekomst van het nieuws*. Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitg, 2006.

niet heel serieus genomen maar hier wordt wel het meeste naar gekeken.⁵⁷ Onder licht nieuws valt bijvoorbeeld Shownieuws van SBS6. Deze tendens zou echter niets te maken hebben met sociaal culturele veranderingen onder jongeren, het ligt aan de journalistiek. Door het brengen van meer ‘slow nieuws’ kunnen jongeren weer meer aangetrokken worden. Slow nieuws houdt “goed verbeelde menselijke verhalen die de kijker het achterliggende nieuws doen ‘verstehen’” in.⁵⁸ Op internet is meer slow nieuws te vinden dan in offline media, omdat hier gereageerd kan worden door lezers, wat nieuws in een perspectief plaatst. Pavlik beweert dat het internet met alle technische mogelijkheden die al zijn ontwikkeld en nog gaan komen zich vooral richt op nieuwe, jonge gebruikers. Wanneer jongeren inderdaad alleen nieuws willen lezen op deze manier die Costera Meijer’s beschrijft, dan ziet de toekomst van de offline journalistiek er niet rooskleurig uit. Er wordt door kranten echter wel meer ingespeeld op deze nieuwe manier van nieuws brengen. Denk hierbij aan de NRC Next, een krant op tabloid formaat dat gericht en kort het nieuws aanbied.

Hans Beyers, politiek en sociaal wetenschapper aan de Universiteit van Antwerpen, heeft onderzoek gedaan naar de vraag op welke manier mensen het liefst hun krant lezen.⁵⁹ Uitkomsten van dit onderzoek kunnen van belang zijn in het vormen van een toekomstbeeld van de journalistiek.

In afbeelding 3 zijn de antwoorden op de vraag waarom mensen liever een traditionele krant lezen gegroepeerd. De meest belangrijke reden is dat de traditionele vormen van nieuws genoeg informatie bieden (50,8%). De op een na belangrijkste reden is dat online kranten niet prettig lezen (44,3%).⁶⁰ Dit heeft te maken met het lezen van een beeldscherm, wat vaak als onprettig wordt ervaren. Mensen vinden het fijn dat je een krant overal mee naar toe kunt nemen. 19,7% van de ondervraagden noemt dit als de belangrijkste reden. Maar door technische ontwikkelingen komt hier verandering in. Denk hierbij aan een PDA⁶¹ of zelfs een gewone mobiele telefoon. Hier kan nieuws op ontvangen worden via internet, ze kunnen overal mee naar toe genomen worden, en zijn vaak kleiner dan een krant en makkelijker hanteerbaar.

⁵⁷ *Mediaonderzoek.nl* ‘Jongeren en nieuws’. 16 februari 2006. zie:

http://www.mediaonderzoek.nl/comments.php?id=529_0_1_0_C

⁵⁸ Stegeren, Theo van. ‘De toekomst van het nieuws. Ofwel: de schaamte voorbij’. (in:) *De nieuwe reporter*. 14 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=279>

⁵⁹ Het onderzoek omvatte 352 respondenten waarvan 342 bruikbaar. Het onderzoek vond plaats via een online enquête.

⁶⁰ Beyers, Hans. ‘Tomorrow’s newsp@pers: online or still made out of paper? A study on perceptions, opinions and attitudes towards online newspapers’. (in:) Masip, Pere e.a., *Digital utopia in the media: from discourses to facts (conference proceedings)*. Barcelona: Universiteit Ramon Llull, 2005: p 11

⁶¹ PDA staat voor Personal Digital Assistant. Dit zowel een telefoon als uitgebreide agenda.

Reason	Frequency 'agree'	Percentage 'agree'
Traditional news media provide me with enough information.	31	50,8% (p<0.001)
Online newspapers are not pleasant to read.	27	44,3% (p<0.001)
I'm not interested in online newspapers.	14	23% (p<0.001)
One can not carry around online newspapers.	12	19,7% (p<0.001)
When consulting online newspapers, I do not bump into amusing and interesting articles, which in fact is the case for printed editions.	9	14,8% (p<0.001)
Consulting online newspapers is laborious and time consuming.	8	13,1% (p<0.001)
I haven't heard about the existence of online newspapers.	5	8,2% (p<0.001)
Other	5	8,2% (p<0.001)
My newspapers does not offer an online edition.	0	0%

Figure 8: Reasons for not reading online newspapers (ranked by percentage, n=61)

fig. 3

bron: Beyers, Hans. 'Tomorrow's newsp@pers: online or still made out of paper? A study on perceptions, opinions and attitudes towards online newspapers'.

Het lezen van een online krant wordt als positief ervaren omdat je snel compacte informatie kunt vinden (63,2%), er vaak archieven aanwezig zijn om achtergrond informatie op te zoeken (45,7%), de gebruiker zelf kan selecteren wat hij/zij leest (36,1%). Slechts 3,7% zegt nieuws online te lezen om op deze manier hun eigen stem te laten horen door middel van een reactie. De conclusie van dit onderzoek is dat wanneer de lezers moeten kiezen tussen de print of de online versie van een krant, welke beide dezelfde informatie bevatten, bijna 75% kiest voor de print versie.

Volgens Jane Singer blijft de professionele journalist bestaan om de rol van gatekeeper te vervullen.⁶² Deze rol bestaat uit het uitzoeken van verhalen en uiteindelijk het bepalen wat nieuws is. Juist door deze rol wilde de amateur in eerste instantie meer invloed hebben op het bepalen van nieuws. Maar deze rol wordt nu toch op prijs gesteld. Het is nu veel minder van belang dat de berichten die zij verspreiden aan een redactie onderhevig zijn. Minderheden en ongehoorde groepen hebben nu de mogelijkheid om zich te laten horen. En als je dit wilt lezen heb je ook de mogelijkheid daartoe. Er ontstaat een informatie overload op internet waar moeilijk een orde in te scheppen is. Dit is de taak van professionele journalisten geworden. Volgens Singer is er de mogelijkheid dat traditionele kranten helemaal verdwijnen, maar de professionele

⁶² Singer, Jane B. 'Still guarding the Gate?: The newspaper journalist's role in an on-line world.' *Convergence*, nr. 3 (1997)

journalist blijft wel bestaan. Alleen werkt deze nu met een ander medium. “More than ever, the task of journalism will be in filtering relevant issues from an increasing supply of information in a crowded public domain and its fragmented segments...On the one hand, there is a need for information brokers, on the other, for directors and conductors of the public debate.”⁶³

De professionele journalist moet meegaan met zijn tijd en zich aanpassen aan de veranderingen die gaande zijn. In een artikel van Frits van Exter, hoofdredacteur van Trouw, worden een aantal richtlijnen gegeven waaraan de professionele journalistiek zich moet aanpassen om beter bij de nieuwe vorm van journalistiek te passen. Een van de aanbevelingen is deze:

Omarm de burgerjournalisten. Journalisten zijn veelal generalisten, terwijl lezers specialisten zijn op allerlei deelterreinen. Je kunt ze beter gebruiken. Speur de atoomgeleerden, dominees, onderwijskundigen, sterrenkoks, econometristen, dirigenten in je eigen kring op en omarm ze stevig; zij zijn je beste bronnen. En jij biedt ze een platform waar zij met hun weblogje nooit van hadden kunnen dromen.⁶⁴

Hierin wordt aangegeven dat amateurs heel goed zijn te gebruiken, omdat ze op bepaalde gebieden experts kunnen zijn. Een professionele journalist kan niet alles weten, en heeft daarom de hulp van andere mensen nodig om deze kennis aan te vullen. Dit is precies de bedoeling van de ontstane cultuur op internet. Samenwerken en elkaar aanvullen: “Since [they] can build new communities based on shared interests and concerns; and since [they have] the almost unlimited space to offer levels of reportorial depth, texture, and context that are impossible in any other medium ... new media can transform journalism”.⁶⁵

Houden deze veranderingen in dat de professionele journalist ooit zal verdwijnen? Henk Blanken, adjunct hoofdredacteur van het Dagblad van het Noorden, voorziet dat de professionele journalistiek inderdaad geleidelijk zal verdwijnen.⁶⁶ “...binnen enkele jaren zal dat gevecht voorbij zijn, en ja, de nieuwe media winnen. Tegen die tijd zal de oude journalistiek de nieuwe hebben geïncorporeerd, en ontstaat wat Jeff Jarvis networked journalism noemt.” Deze term van Jarvis⁶⁷ houdt in dat de professional en de amateur steeds meer samen gaan werken en dat het uiteindelijk niet meer zal gaan om de persoon achter het nieuws, maar om het product. “When

⁶³ Trench, Brian, Gary Quinn. ‘Online news and changing models of journalism.’ *Irish Communications Review*, nr. 9 (2003): p 1

⁶⁴ Exter, Frits van. ‘Acht kniebuigingen voor journalisten’. (in:) *Trouw*. 24 maart 2007. http://www.trouw.nl/deverdieping/dossiers/article668182.ece/Acht_kniebuigingen_voor_journalisten

⁶⁵ Trench, Brian, Gary Quinn. ‘Online news and changing models of journalism.’ *Irish Communications Review*, nr. 9 (2003): p 2

⁶⁶ Blanken, Henk. ‘Het aangekondigde einde van de burgerjournalistiek’. (in:) *Mediablog Henk Blanken*. 11 juli 2006. <http://www.henkblanken.nl/?p=235>

⁶⁷ Jeff Jarvis is een Amerikaanse journalist die de populaire weblog ‘Buzzmachine’ is begonnen.

news becomes a conversation, and not just a lecture. It's professional journalist and community member sharing the online media publishing space, to the benefit of the audience.”⁶⁸ Ze zullen elkaar helpen met het uiteindelijke doel van de nieuwsvoorziening, het informeren van het publiek.

Steve Outing, editor bij het Poynter Instituut⁶⁹ heeft elf lagen opgesteld waarin citizen journalism kan plaatsvinden. Hierin maakt hij ook voorspellingen voor de toekomst. Naar zijn idee komen er websites die professionele journalistiek gaan mengen met citizen journalism. Alle berichten worden door elkaar geplaatst en gelabeld van wie het komt. Dit gebeurt nu ook al alleen dan staan de berichten gescheiden van elkaar. Een ander voorbeeld dat Outing noemt is Wiki journalistiek.⁷⁰ Hierin zijn de lezers tegelijkertijd ook de editors. Zowel professionele journalisten als amateurs kunnen hieraan een bijdrage leveren. Deze vorm bestaat al onder de naam Wikinews. De algemene tendens in voorspellingen is dat er een nieuwe vorm gaat ontstaan waarin de professionele journalist en de citizen journalist met elkaar samenwerken. Over de rol van beide soorten wordt gespeculeerd. Toch zijn dit enkel voorspellingen en weet niemand wat de toekomst gaat brengen.

⁶⁸ Outing, Steve. ‘The 11 layers of citizen journalism’. (in:) *Poynteronline. Everything you need to know to be a better journalist*. 11 juni 2005. http://www.poynter.org/content/content_view.asp?id=83126

⁶⁹ *ibidem*.

⁷⁰ *Wikinews*. Dagelijkse update. 27 april 2007. <http://nl.wikinews.org/wiki/Hoofdpagina>

6. Conclusie

Door middel van deze studie is geprobeerd meer helderheid te scheppen in de verschuiving die plaatsvindt binnen de journalistiek, met de nadruk op de ontwikkeling van participatory journalism. Dit is gebeurd door een kort overzicht te schetsen van de historie van de journalistiek en door een aantal vormen hiervan te introduceren. Vervolgens is het onderscheid gemaakt tussen professionele journalistiek en participatory journalism. Deze zijn met elkaar vergeleken en een aantal belangrijke vraagstukken rond deze twee vormen zijn behandeld. Er is afgesloten met een toekomstperspectief voor de journalistiek.

Binnen dit onderzoeksgebied zijn nog vele wegen vrij om te onderzoeken. Zo zijn er de websites waar nieuwe vormen van journalistiek bedreven wordt, zoals *Skoeps* en *OhmyNews*, die onderzocht kunnen worden. De vraag is echter of de huidige manieren van wetenschap die nu worden gebruikt bij het onderzoeken van journalistiek nog wel toepasbaar zijn. Gaat het bij de nieuwe ontwikkelingen echt om een voortgang van bestaande journalistiek, of gaat het om een hele nieuwe vorm en is deze niet te vergelijken met voorgaande zaken? Wanneer dit het geval is, is het ook nodig om nieuwe manieren van onderzoek te ontwikkelen.

Eerder werd gesproken over de vier verschillende plaatsen die Deuze onderscheidt waar online journalistiek wordt bedreven, namelijk: mainstream, index, comment en share/discuss nieuwssites [zie hoofdstuk 2: Journalistiek in de tijd van nieuwe media]. Hoe is de website *Skoeps* hierin onder te brengen? Om dit te beantwoorden moet dieper op de site worden ingegaan. Het initiatief voor *Skoeps* komt van PCM en Talpa. PCM is de uitgeverij van een aantal belangrijke kranten in Nederland, zoals *Volkskrant*, *Trouw* en *NRC Handelsblad*. Over deze samenwerking kunnen vragen ontstaan. Wat heeft een bedrijf als PCM er voor belang bij dat er een website bestaat waar het nieuws alleen door burgers wordt gegenereerd, en dus een soort concurrent wordt van de kranten of mainstream websites? Of helpen de civic journalists juist bij het zoeken naar nieuws? Want op de website van *Skoeps* staat immers: “Daarnaast doe je hierbij onherroepelijk en onvoorwaardelijk afstand van enig persoonlijkheidsrecht en enig recht op vergoeding dat je met betrekking tot het materiaal mocht hebben, voor zover deze afstand is toegestaan door de wet. Je erkent uitdrukkelijk dat deze afstand mede inhoudt dat *Skoeps* het recht heeft om het materiaal naar eigen inzicht aan te passen.”⁷¹ *Skoeps* is niet in te delen naar de categorieën van Deuze omdat van elke categorie iets is terug te vinden, maar het ook om een hele nieuwe vorm van verslaggeving gaat. Het meest voor de hand liggende is de vierde variant, de share en discuss nieuwssite. Maar ook hier valt het niet helemaal onder omdat er niet zozeer wordt gediscussieerd

⁷¹ *Skoeps*. Dagelijkse update. 8 mei 2007. <http://www.skoeps.nl>

over het nieuws, maar wel wordt geshared. Uit dit voorbeeld is op te maken dat de huidige onderzoeksvormen wellicht niet meer toereikend zijn.

Een conclusie die hieraan verbonden kan worden is dat bij participatory journalism sprake is van een hele nieuwe vorm van journalistiek en dat deze niet te onderzoeken is met de huidige methodes die hiervoor gebruikt worden. De beloftes die websites maken die deze vorm van journalistiek hanteren klinken veelbelovend, maar hier komt in praktijk nog weinig van terecht. Er wordt van deze sites nog veel te weinig gebruik gemaakt om echt te spreken van een nieuwswebsite. De hoofdberichten in het nieuws zijn vaak niet terug te vinden op de sites of pas later dan andere websites. Dit kan voortkomen uit het feit dat de professionele journalist nog altijd over privileges beschikt die een citizen journalist niet heeft. Een professional kan op plaatsen komen waar een burger nooit zal worden toegelaten. Een derde punt is dat er nog een te beperkt aantal mensen zich bezig houdt met participatory journalism waardoor het beeld nog altijd eenzijdig blijft. Participatory journalism en de uitingen hiervan moeten eerder gezien worden als een aanvulling op de bestaande nieuwsbronnen, met nieuws dat je anders niet zo snel ergens zal horen, zoals lokaal nieuws op Hier.nl. Het is een ander fenomeen en is daarom moeilijk te vergelijken met de traditionele verslaggeving.

Er zal eerst een scheidslijn getrokken moeten worden tussen wat gezien wordt als echte journalistiek en wat hier niet onder valt. Deze lijn is niet gemakkelijk te trekken. Krijgt bijvoorbeeld iedereen die blogt automatisch het predikaat van citizen journalist, of ligt dit toch anders? Joan Connell, producente van MSNBC.com suggereert dat er pas sprake is van journalistiek wanneer er enige vorm van 'editorschap' bij komt kijken.⁷² Anderen zijn het hier niet mee eens en zeggen dat de bloggemeenschap juist zelfcorrigerend is en dat dit net zo goed werkt als een redactie.⁷³ Pas wanneer er overeenstemming ontstaat over de vraag wat er gezien kan worden als journalistiek en wat niet, kunnen nieuwe vormen van onderzoek ontwikkeld worden om alle nieuwe verschijnselen te onderzoeken.

⁷² Lasica, J.D. 'What is participatory journalism?' (in:) *USC online journalism review*. 7 augustus 2003. <http://www.ojr.org/ojr/workplace/1060217106.php>

⁷³ 'Weblogging on PBS Newshour'. (in:) *Cleverhack dot com*. 28 april 2003. <http://www.cleverhack.com/blog/archives/000353.html>

Bibliografie

afbeeldingen

Figuur 1: *Skoeps*. http://www.skoeps.nl/downloads/SKOEPS_EN-site.pdf

Figuur 2: Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003: 7

Figuur 3: Beyers, Hans. 'Tomorrow's newsp@pers: online or still made out of paper? A study on perceptions, opinions and attitudes towards online newspapers'. (in:) Masip, Pere e.a., *Digital utopia in the media: from discourses to facts (conference proceedings)*. Barcelona: Universiteit Ramon Llull, 2005

artikelen

Atton, Chris. 'What is 'Alternative' Journalism?.' *Journalism*, nr. 4 (2003).

Beyers, Hans. 'Tomorrow's newsp@pers: online or still made out of paper? A study on perceptions, opinions and attitudes towards online newspapers'. (in:) Masip, Pere e.a., *Digital utopia in the media: from discourses to facts (conference proceedings)*. Barcelona: Universiteit Ramon Llull, 2005: p. 347-362.

Bowman, Shayne, Chris Willis. *We media: How audiences are shaping the future of news and information*. Reston: American Press Institute, 2003.

Costera Meijers, I. *De toekomst van het nieuws*. Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitg, 2006.

Deuze, Mark. 'What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered.' *Journalism*, nr. 6 (2005)

Deuze, Mark. 'The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of Newsmedia Online.' *New Media Society*, nr. 5 (2003)

Janowitz, Morris. 'Professional Models in Journalism: The Gatekeeper and the Advocate.' *Journalism Quarterly*, nr. 4 (1975)

Lambeth, E. 'Public Journalism as a Democratic Practice.' (in:) Lambeth, E.B e.a., *Assessing Public Journalism*. Columbia: University of Missouri Press, 1998.

Matheson, Donald. 'Weblogs and the epistemology of the news: some trends in online journalism.' *New Media Society*, nr. 6 (2004)

Mielniczuk, Luciana, Suzana Barbosa. 'Digital journalism: Democratizing social memory.' *Brazilian Journalism Research*, nr. 2 (2005)

Osborn, Bradley. *Ethics and credibility in online journalism*. Diss. Universiteit van Memphis, 2001.

Pavlik, John V. *Journalism and New Media*. New York: Columbia University Press, 2001.

Singer, Jane B. 'Still guarding the Gate?: The newspaper journalist's role in an on-line world.' *Convergence*, nr. 3 (1997)

Trench, Brian, Gary Quinn. 'Online news and changing models of journalism.' *Irish Communications Review*, nr. 9 (2003).

Welch, Amanda L. *Multimedia and Interactive Components in Converged Media*. Diss. Universiteit van Zuid Florida, 2004.

Websites

Bild.de. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.bild.t-online.de/BTO/news/leser-reporter/startseite/leser-reporter.html>

Blanken, Henk. 'Het aangekondigde einde van de burgerjournalistiek'. (in:) *Mediablog Henk Blanken*. 11 juli 2006. <http://www.henkblanken.nl/?p=235>

Cleverhack dot com. Dagelijkse update. 8 mei 2007. <http://www.cleverhack.com/blog/archives/000353.html>

Del.icio.us. Dagelijkse update. 3 april 2007. <http://del.icio.us>

De nieuwe reporter. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.denieuwereporter.nl>

Dersjant, Theo. 'Reddit en Digg: handvol posters blijkt hyperactief'. (in:) *De nieuwe reporter*. 12 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=776>

Deuze, Mark. 'Luiheid en Inertie'. (in:) *De nieuwe reporter*. 15 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=784>

De volkskrant. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.volkskrant.nl>

Digg. Dagelijkse update. 16 april 2007. <http://www.digg.com>

Elsevier. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.elsevier.nl>

Exter, Frits van. 'Acht kniebuigingen voor journalisten'. (in:) *Trouw*. 24 maart 2007. http://www.trouw.nl/deverdieping/dossiers/article668182.ece/Acht_kniebuigingen_voor_journalisten

Hier.nl Amsterdam. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.hier.nl>

Jarvis, Jeff. 'Gatekeeper vs. Amateur'. (in:) *Buzzmachine*. 12 maart 2006. Dagelijkse update. <http://www.buzzmachine.com/2006/03/12/gatekeeper-v-amateurs/>

Jole, Francisco van. 'Voor de massa'. (in:) *De nieuwe reporter*. 15 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=783>

Lasica, J.D. 'What is participatory journalism?' (in:) *USC online journalism review*. 7 augustus 2003. <http://www.ojr.org/ojr/workplace/1060217106.php>

Mediablog Henk Blanken. Dagelijkse update. 27 april 2007. <http://www.henkblanken.nl/?p=235>

Mediaonderzoek.nl 'Jongeren en nieuws'. 16 februari 2006. zie:
http://www.mediaonderzoek.nl/comments.php?id=529_0_1_0_C

NRC.nl. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.nrc.nl>

NRC.nl. 'Maar zijn journalisten dan wel betrouwbaar?' 5 juli 2006.
http://www.nrc.nl/binnenland/article379252.ece/Maar_zijn_journalisten_dan_wel_betrouwbaar

Nu.nl. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.nu.nl>

OhmyNews International. 'FAQ'. 24 april 2007.
http://english.ohmynews.com/reporter_room/qa_board/qaboard_list.asp?page=1&board=freeboard

Outing, Steve. 'The 11 layers of citizen journalism'. (in:) *Poynteronline. Everything you need to know to be a better journalist*. 11 juni 2005.
http://www.poynter.org/content/content_view.asp?id=83126

Planet internet homepage. Dagelijkse update. 6 april 2007. <http://www.planet.nl>

Poynteronline. Everything you need to know to be a better journalist. Dagelijkse update. 27 april 2007. http://www.poynter.org/content/content_view.asp?id=83126

Poynter Wikis. 'Online ethics guideline'. zie: <http://poynter.editme.com/ethicsonline>
Rosen, Jay. *Pressthink: ghost of democracy in the media machine*. 29 maart 2007. Zie:
<http://journalism.nyu.edu/pubzone/weblogs/pressthink/>

Skoeps. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://www.skoeps.nl>

Slashdot: News for nerds, stuff that matters. Dagelijkse update. 16 april 2007. <http://slashdot.org>

Snaparazzi. Dagelijkse update. 14 april 2007. <http://snaparazzi.eu>

Society of professional journalists. 'Code of Ethics'. zie: <http://www.spj.org/ethicscode.asp>

Stegeren, Theo van. 'De toekomst van het nieuws. Ofwel: de schaamte voorbij'. (in:) *De nieuwe reporter*. 14 februari 2007. <http://www.denieuwereporter.nl/?p=279>

Trouw. Dagelijkse update, 21 april 2007. <http://www.trouw.nl>

Trouw in de buurt. Dagelijkse update. 21 april 2007. <http://trouw.nuin.nl>

USC online journalism review. Dagelijkse update. 8 mei 2007.
<http://www.ojr.org/ojr/workplace/1060217106.php>

'Weblogging on PBS Newshour'. (in:) *Cleverhack dot com*. 28 april 2003.
<http://www.cleverhack.com/blog/archives/000353.html>

Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit. 'Gift economy'. Dagelijkse update. 21 april 2007. http://en.wikipedia.org/wiki/Gift_economy

Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit. 'Hyperlocal Journalism'. Dagelijkse update. 21 april 2007. zie: http://en.wikipedia.org/wiki/Hyperlocal_journalism

Wikipedia: the free encyclopedia that anyone can edit. 'Participatory Journalism'. 14 april 2007. zie: http://en.wikipedia.org/wiki/Participatory_journalism

Wikinews. Dagelijkse update. 27 april 2007. <http://nl.wikinews.org/wiki/Hoofdpagina>

Youtube: Broadcast yourself. 'Leonard Witt and Citizen Journalism'. 5 april 2007. zie: <http://www.youtube.com/watch?v=qK7I96n61A4>

Youtube: Broadcast yourself. 'Citizen journalism: What is it?'. 6 april 2007. zie: <http://www.youtube.com/watch?v=58iZpMRclwI&mode=related&search=>